

Krajské kolo Geografickej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
52. ročník, školský rok 2023/2024
Písomný test pre kategóriu F – ZŠ (6. a 7. ročník) a OG (1. a 2. ročník)
 *Monotematická a teoretická časť - úlohy

Meno a priezvisko:
 Škola: Trieda:
 Počet bodov: Z toho monotematická časť (*):

1. *Rieš úlohy týkajúce sa globálnej tektoniky Zeme.

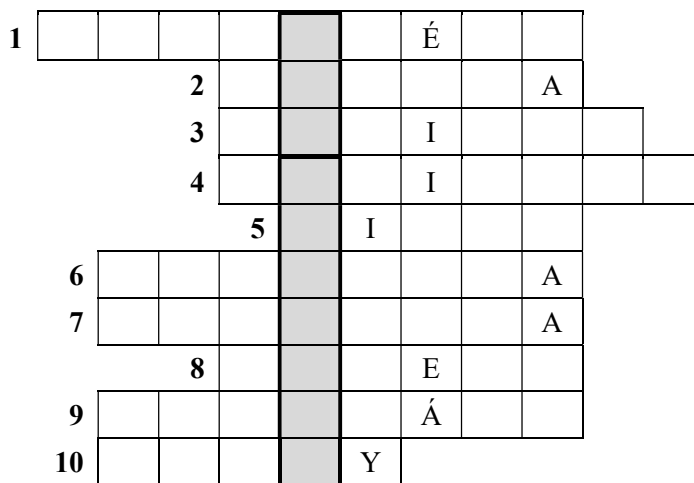
a) Do nasledujúcej doplnovačky vpíš pojmy, ktoré sú vynechané v odborných textoch o našej planéte a odhaľ dvojslovnú Tajničku. Pomôžu ti predtlačené písmená. Riadok doplnovačky a príslušný pojem v texte sú označené rovnakým číslom.

Najvnútornejšou časťou našej planéty je zemské jadro. Vedci predpokladajú, že v prevažnej miere ho tvoria dva kovy – (5) a (8).

Zemská kôra spolu s vrchnou časťou zemského plášťa tvoria pevný obal Zeme nazývaný (1). Zemská kôra, ktorá tvorí dno oceánov, má iné zloženie ako zemská kôra, ktorá tvorí pevninu. Oba druhy zemskej kôry, pevninská i oceánska, však majú spoločnú vrstvu, ktorú nazývame (4).

Pevný obal Zeme je rozlámaný na veľké platne (dosky), ktoré sa pohybujú rôznymi smermi. V hlbokoj minulosti boli dnešné kontinenty spojené do jedného superkontinentu s názvom (2). Ten sa pred viac ako 130 miliónmi rokov v dôsledku pohybu týchto platní rozdelil na dva menšie superkontinenty. Z jednej jeho časti, ktorú sme nazvali (7), vznikla dnešná Severná Amerika a Eurázia, z druhej časti s názvom (6) zase napríklad Južná Amerika a Afrika.

Platne sa pohybujú aj v súčasnosti a vzájomne sa približujú alebo vzdďalujú. Napríklad do Eurázijskej platne sa z juhu stále tlačí (3) doska, v dôsledku čoho pohorie (9) neustále rastie. Vplyvom tlaku sa horniny, ktoré tvoria zemskú kôru, ohýbajú. Zvlneným vrstvám hornín hovoríme (10).

V miestach kontaktu zemských platní prebieha často intenzívna sopečná činnosť a vznikajú zemetrasenia. Takou oblasťou je aj tzv. Ohnivý kruh, ktorý lemuje okraj Tichého oceánu. Jeho súčasťou je zlom (Tajnička), ktorý patrí k najznámejším poruchám celistvosti zemskej kôry.

b) Ako sa nazýva zlom z tajničky? _____

Teraz odpovedz na otázky, ktoré sa týkajú tohto zlomu.

c) Na ktorom kontinente sa tento zlom nachádza? V

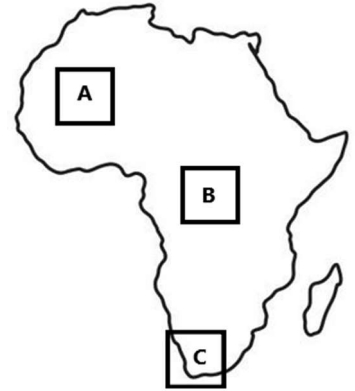
d) Zlom vznikol v kontaktnej zóne dvoch veľkých zemských platní, ktoré sa posúvajú popri sebe. Ako sa nazývajú?
 a

e) Zlom zapríčinil už množstvo zemetrasení. Za najničivejšie sa považuje zemetrasenie, ktoré v roku 1906 postihlo veľké mesto, cez ktoré tento zlom prechádza. V kombinácii s rozsiahlymi požiarimi bolo vtedy zničených 80 percent budov a zomrelo viac ako 3 000 ľudí. O ktorom meste je reč?

2. *V nasledujúcich vetách popisujúcich dôsledky pohybu zemských platní zakrúžkuj z vyznačených pojmov ten správny.

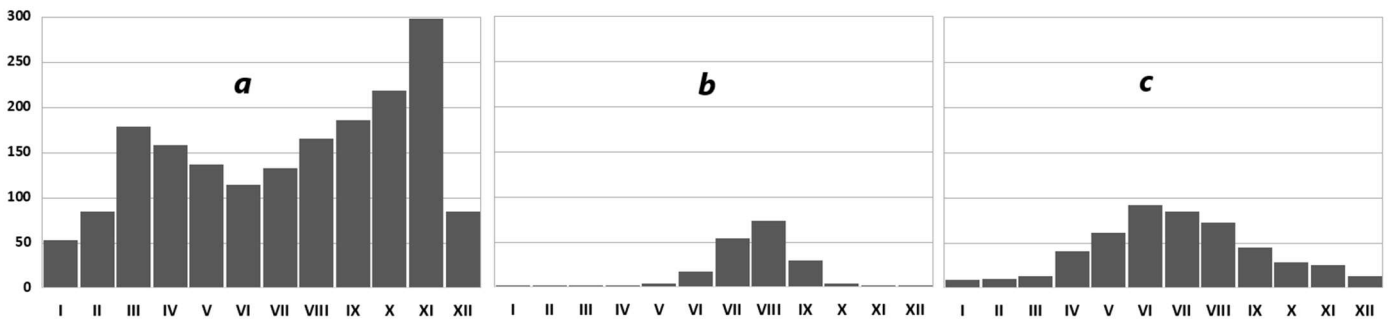
- a) Tektonické dosky tvoriace dno Atlantického oceána sa od seba vzd'alujú / nasúvajú jedna na druhú. Atlantický oceán sa týmto spôsobu rozširuje / zužuje a zaniká.
- b) Silu zemetrasenia môžeme merať tzv. Richterovou škálou. Každý jej stupeň je dvojnásobkom / desaťnásobkom / stonásobkom predchádzajúceho. V tejto škále je zemetrasenie, pri ktorom dochádza k zrúteniu menej odolných budov, označené stupňom 3 / 4 / 5. Najsilnejšie zemetrasenie zaznamenané v histórii ľudstva, ktoré postihlo v roku 1960 Čile, dosiahlo podľa tejto škály stupeň 9,5 / 10,2 / 12,8.

3. Vytvor správne štvorce: k miestam označeným na mape Afriky písmenami A, B a C priradi písmeno označujúce graf s ročným chodom úhrnu zrážok (*a, b, c*), graf s ročným chodom priemernej mesačnej teploty vzduchu (*d, e, f*) a stĺpec znázorňujúci rozpad medzi priemernými dennými a nočnými teplotami na daných miestach v mesiaci december (*g, h, i*).

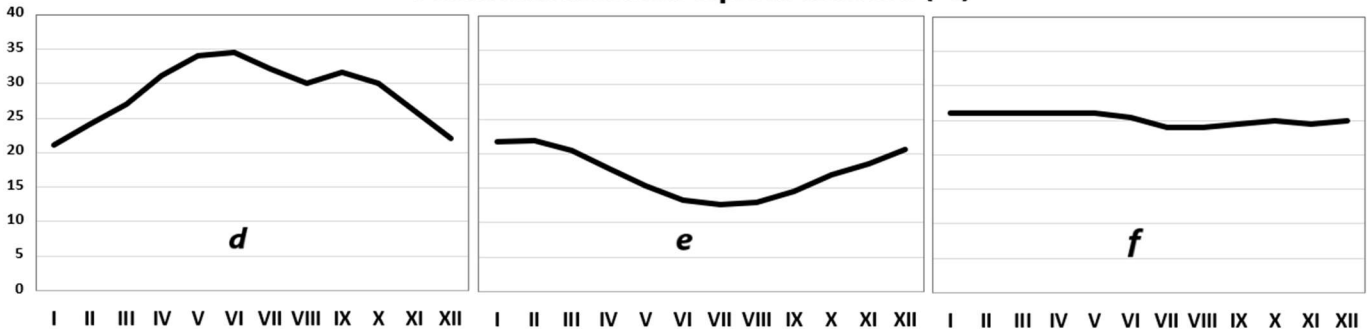

Správne štvorce: A - - -
 B - - -
 C - - -

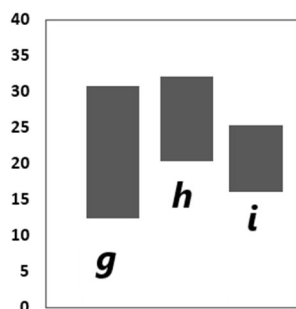
Priemerný mesačný úhrn zrážok (mm)

Priemerná mesačná teplota vzduchu (°C)

Rozdiel medzi dennými a nočnými teplotami v decembri (°C)

4. Špecifickým druhom lesa, ktorý môžeme nájsť aj na Slovensku, je lužný les. Vytvor zoznam drevín, ktoré v ňom rastú. Pomôžu ti predtlačené písmená.

1	2	B	3	P	4	Ř	5	6	B	
7					8	R		9		L
			10	Š		B		11	S	

Písmená v očíslovaných políčkach zoznamu teraz použi v nasledujúcom hlavolame. Odhalíš tak podmienky vzniku lužného lesa.

Lužný les vyžaduje pre svoj vznik:

- prítomnosť vodného toku

• Á 5 4 Y

• vysokú H 1 3 N 9 8 1 6 11 M N 11 7 4 8 1 Y

5. Čo vieš o Egypte? V nasledujúcej tabuľke **zakrúžkuj** v každom riadku jedno políčko s charakteristikou platnou pre tento štát.

počet obyvateľov v porovnaní so SR	10 x viac	20 x viac	50 x viac
štátne zriadenie	kráľovstvo	sultanát	republika
symbol zobrazený v štátnom znaku	orol	hviezda	kríž
väčšina územia štátu pokrýva	les	púšť	orná pôda
oficiálny jazyk	angličtina	egyptčina	arabčina
susedný štát	Izrael	Alžírsko	Etiópia
prevládajúce náboženstvo	islam	kresťanstvo	animizmus
významné nerastné suroviny	uhlie, ropa, zemný plyn	meď a cín	železná a uránová ruda

6. Cestovná kancelária ponúka svojim klientom v rámci dovolenky v Egypte návštevu mnohých svetoznámych egyptských historických lokalít. Viaceré z nich sú zaradené do zoznamu svetového dedičstva UNESCO. V informačnom letáku sú na mape zobrazené štyri lokality označené písmenom A, B, C a D. Ktorú z ponúk si majú vybrať turisti, ak chcú navštíviť nasledujúce pamiatky?

Priradiť k jednotlivým lokalitám písmeno, ktorým je ich poloha označená v letáku.

- Pyramídy v Gíze -
- Údolie kráľov -
- Kláštor sv. Kataríny -
- Chrámový komplex Karnak -
- Núbijské monumenty v Abú Simbel -
- Ktorá z týchto piatich pamiatok sa nachádza na Herodotovom zozname siedmich divov sveta? Doplň jej názov.

.....

7. Veľká časť obyvateľstva Egypta žije v delte Nílu, ktorá patrí k najväčším riečnym deltám na svete. Vyber správnu odpoveď do charakteristík tejto časti africkej krajiny.

a) Delta Nílu sa rozprestiera na území s rozmermi približne

160 km x 240 km

20 km x 25 km

50 km x 60 km

b) Delta Nílu má stredomorské podnebie, ročne tam spadne mm zrážok.

100 až 200

700 až 800

1000 až 1100

c) V delte Nílu prší najmä v mesiacoch.

zimných

letných

jarných

d) Najteplejšími mesiacmi v delte Nílu sú

máj a jún

júl a august

september a október

e) Najväčšie mesto ležiace v delte Nílu je

Káhira

Alexandria

Gíza

f) V delte Nílu žije približne celkovej populácie Egypta.

desatina

tretina

dve tretiny